

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції

28 травня 2026 року

ЗАПОРІЖЖЯ, 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Варшавський університет природничих наук (Республіка Польща)

Сучавський університет Штефана чел Маре (Румунія)

Університет Миколо Ромеріо (Литовська республіка)

Ризький північний університет (Латвійська республіка)

Науково-технічна організація «Teadmis» (Естонська республіка)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Міжрегіональна Академія управління персоналом

Білоцерківський національний аграрний університет м. Біла Церква

Запорізький національний університет

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Державний торговельно-економічний університет

Державний університет інформаційно- комунікаційних технологій

Луцький національний технічний університет

Школа ділової етики та етикету

ФОРСАЙТ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ:

**ESG – ОРІЄНТИРИ ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ В ЕКОНОМІЦІ,
МЕНЕДЖМЕНТІ, МАРКЕТИНГУ Й ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ**

Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції

28 травня 2026 року

ЗАПОРІЖЖЯ, 2026

Рекомендовано рішенням Вченої Ради ТДАТУ (протокол № 10 від 26 травня 2026 року)

Форсайт розбудови України: ESG – орієнтири та вектори розвитку в економіці, менеджменті, маркетингу й публічному управлінні: *матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (28 травня 2026 р.)* / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя, 2026. 686 с.

У матеріалах збірки розглянуто питання структурної трансформації економіки, розвитку підприємництва і торгівлі, впровадження інноваційних маркетингових стратегій, удосконалення управлінських практик, фінансових інструментів та механізмів публічного врядування. Значну увагу приділено правовим аспектам ESG-трансформацій, цифровізації бізнес-процесів, розвитку туризму і рекреації, креативних індустрій, а також формуванню ефективних моделей регіонального та національного відновлення в умовах сучасних викликів.

Представлені наукові дослідження відображають сучасні тенденції інтеграції екологічних, соціальних та управлінських підходів у практику державного управління, діяльність підприємств, освітніх установ і громадянського суспільства. Матеріали конференції спрямовані на пошук стратегічних рішень для підвищення стійкості, конкурентоспроможності та інноваційності економіки України в контексті європейської інтеграції та глобальних трансформацій.

Збірник буде корисним для науковців, викладачів, аспірантів, докторантів, здобувачів вищої освіти, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, керівників підприємств, фахівців у сфері економіки, менеджменту, маркетингу, туризму, фінансів, права та публічного управління.

Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність фактів, цитат, статистичних даних та інших відомостей, наведених авторами.

РОЛЬ ЗЕЛЕНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	425
--	------------

Наталія Голуб

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ESG: НЕФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ТА ЇХ РОЛЬ У ЗВІТНОСТІ	428
---	------------

Катерина Іванько, Володимир Катан

ЗАСТОСУВАННЯ DATA MINING У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	430
---	------------

Юлія Заволока

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ESG-ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	433
--	------------

Роксана Ковальська, Олег Онофрійчук

ФІНАНСОВА СИСТЕМА В ЕКОНОМІЦІ	436
--	------------

Олександра Кременецька, Оксана Драган

ESG-ФАКТОРИ У ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ ТА СТРАХОВИХ УСТАНОВ.....	438
---	------------

Юлія Крихтіна

ESG-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ	440
--	------------

Артем Луценко, Олена Луценко

ІНТЕГРАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО МОДУЛЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ОСНОВІ ШІ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНУ СИСТЕМУ ПІДПРИЄМСТВА.....	443
--	------------

Наталія Маслак

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ESG-ТРАНСФОРМАЦІЇ	445
--	------------

Сергій Мельник

ФІНАНСОВО-ПОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ	451
--	------------

Вікторія Оглобліна, Олександр Бурма

ТРАНСФОРМАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ ESG-ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	454
---	------------

Юлія Крихтіна, д.держ.упр., доцент,
професор кафедри менеджменту, публічного управління та HR-технологій,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна

ESG-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження. Післявоєнне відновлення України потребуватиме значних обсягів публічних коштів, міжнародної допомоги, кредитних ресурсів і приватних інвестицій, тому якість бюджетного планування переходить у площину економічної стійкості держави. Орієнтація на обсяг видатків уже поступається вимозі показувати результат кожної бюджетної програми. Для суспільства важливо бачити, які послуги стали доступнішими, які об'єкти відновлено, скільки коштів витрачено і які витрати виникнуть під час подальшої експлуатації. ESG-орієнтоване бюджетування дає змогу поєднати фінансування з енергоефективністю, соціальною доступністю, прозорістю закупівель, доброчесністю управління і довгостроковою вартістю відновлених активів. У цій темі фінансовий зміст переважає над декларативним, адже бюджетне рішення має показати зв'язок між грошима, процедурою і суспільним ефектом. Для України така постановка питання має прикладний характер, бо відновлення відбуватиметься за участі державного бюджету, місцевих бюджетів, міжнародних партнерів і приватного капіталу.

Європейська практика зеленого бюджетування розглядає бюджетні інструменти як спосіб узгодження державних видатків із кліматичними та екологічними цілями [1]. Для України ця рамка потребує ширшого наповнення, оскільки відновлення має враховувати соціальний ефект, управлінську прозорість, фінансову дисципліну, стійкість громад і здатність органів влади підтверджувати результат. Бюджетний кодекс України задає основу програмно-цільового методу, проте ESG-орієнтація вимагає точнішої роботи з показниками, джерелами даних і майбутніми витратами утримання об'єктів [2].

Публічні фінанси зараз перебувають під тиском оборонних, соціальних та інфраструктурних потреб. Міжнародні партнери, своєю чергою, очікують прозорого добору проєктів і підтвердження досягнутих результатів. Ukraine Facility передбачає підтримку України у 2024-2027 роках через реформи, інвестиції, відновлення, модернізацію та наближення до права ЄС [3]. Отже, бюджетне рішення має бути зрозумілим за змістом, строками, відповідальними виконавцями і наслідками для громади.

Мета дослідження. Метою дослідження є обґрунтування ESG-орієнтованого бюджетування як інструменту управління публічними фінансами у післявоєнному відновленні України. Для її досягнення доцільно визначити зміст ESG-критеріїв у бюджетному процесі, окреслити можливості їх використання під час добору і фінансування проєктів, а також показати ризики формального маркування видатків без реальної оцінки результату.

ESG-орієнтоване бюджетування можна розглядати як розвиток програмно-цільового методу, у якому показники результату доповнюються екологічними, соціальними та управлінськими параметрами. Воно має входити до бюджетних запитів, паспортів програм, інвестиційних заявок, закупівельних процедур і звітності. Екологічна частина охоплює енергоспоживання, ресурсні втрати, викиди, поводження з відходами та стійкість об'єкта до кліматичних ризиків. Соціальна частина стосується доступності послуг, зайнятості, безбар'єрності, безпеки й впливу на вразливі групи. Управлінська частина включає відкритість даних, доброчесність закупівель, відповідальних виконавців, аудит і контроль виконання. У бюджетному процесі ці критерії мають працювати як умови добору проєкту, а згодом як основа для перевірки фактичного результату. Для органу влади це означає потребу готувати заявку так, щоб у ній була видима фінансова, соціальна та експлуатаційна логіка витрат.

Вагомим інструментом може стати бюджетне маркування ESG-видатків. Воно дозволяє бачити, яка частина коштів спрямована на енергоефективність, соціальну інфраструктуру, безпечне середовище, цифровий контроль, відновлення комунальних послуг або зменшення майбутніх експлуатаційних витрат. Маркування має спиратися на зміст проєкту, а не на назву програми. Ремонт будівлі, наприклад, набуває ESG-значення за умови підвищення енергоефективності, доступності для людей з інвалідністю, прозорого добору підрядника і зрозумілого порядку подальшого утримання об'єкта.

OECD розглядає зелене бюджетування як інструмент, що має бути присутнім на етапах планування, формування, затвердження, виконання та нагляду за бюджетом [4]. Українська модель може використати ці напрацювання, але її варто адаптувати до завдань відновлення, безпекових обмежень, різної спроможності громад і високої залежності від зовнішнього фінансування. Надмірно складна система показників перевантажить органи влади, особливо на місцевому рівні. Занадто спрощена система створить простір для декоративного маркування видатків. Тому починати доцільно з базових індикаторів, які можна зібрати, перевірити і використати під час наступного бюджетного циклу. До них можуть належати економія енергії, кількість користувачів послуги, доступність об'єкта, відхилення від кошторису, частка конкурентних закупівель і прогноз витрат на утримання.

На практиці ESG-орієнтоване бюджетування починається з добору проєктів. Бюджетна заявка повинна містити кошторис, календар виконання і короткий опис очікуваного суспільного результату. Для інфраструктурного проєкту це можуть бути зниження енерговитрат, поліпшення доступності послуг, скорочення аварійності, зменшення витрат на утримання або підвищення стійкості громади до надзвичайних ситуацій. Для соціальної програми важливими стають охоплення цільових груп, якість послуги, цифрова простежуваність витрат і запобігання дублюванню підтримки. Після затвердження програми ESG-критерії мають переходити у технічні завдання, тендерну документацію, договори, календарі робіт і систему проміжного контролю.

Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2026-2030 роки орієнтує бюджетну систему на європейські стандарти врядування, фінансову стійкість, результативність публічних видатків і врахування потреб післявоєнного відновлення [5]. У цій площині ESG-орієнтоване бюджетування набуває прикладного змісту, оскільки кожен проєкт має залишати перевірюваний слід від бюджетного рішення до фактичного ефекту для громади.

Окреме значення має цифрова основа. Дані про бюджетні програми, закупівлі, договори, виконання робіт, досягнуті показники та експлуатаційні витрати мають бути сумісними між рівнями влади. Для зовнішніх кредиторів і донорів важливо бачити шлях коштів до результату. Для громадян потрібна зрозумілість: що відновлено, скільки це коштувало, хто виконував роботи, які послуги стали доступнішими і які витрати виникнуть надалі.

Висновки. ESG-орієнтоване бюджетування може стати для України інструментом підвищення якості управління публічними фінансами у післявоєнному відновленні. Його практичне значення полягає у переході від обліку освоєних коштів до оцінки суспільного результату, який охоплює екологічні, соціальні та управлінські наслідки бюджетних рішень. Для цього потрібні зрозумілі критерії добору проєктів, бюджетне маркування ESG-видатків, цифровий моніторинг, аудит і підготовка управлінських кадрів. Спочатку варто закріпити базові індикатори для бюджетних програм відновлення, далі сформувані єдині вимоги до звітності, а після цього перейти до порівняння результативності між секторами і територіями. У такому форматі ESG-орієнтоване бюджетування здатне підтримати довіру до використання коштів, посилити прозорість відновлення і наблизити українську систему управління публічними фінансами до європейських практик.

Список використаних джерел

1. Green budgeting in the EU. European Commission. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/national-fiscal-frameworks-eu-member-states/green-budgeting-eu_en (date of access: 21.05.2026).
2. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17> (дата звернення: 21.05.2026).
3. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. Official Journal of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng> (date of access: 21.05.2026).
4. Green budgeting. OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/green-budgeting.html> (date of access: 21.05.2026).
5. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2026-2030 роки та операційного плану заходів з її реалізації у 2026-2028 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.02.2026 р. № 217-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/217-2026-%D1%80> (дата звернення: 21.05.2026).